C/2025/3982

20.8.2025.

PREPORUKA VIJEĆA

od 8. srpnja 2025.

o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Grčke

(C/2025/3982)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ([2]), a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navode se ciljevi okvira gospodarskog upravljanja čija je svrha promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedine zemlje te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne i investicijske obveze u pogledu reformi za četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([3]) u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države do kraja razdoblja prilagodbe uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez i. rashoda za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]), kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”), stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([5]) („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Grčka je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Grčka je 27. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Grčke ([6]), koja je izmijenjena 7. prosinca 2023. na temelju članka 18. stavka 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([7]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Grčka u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo Preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Grčke ([8]). Plan je dostavljen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i sadržava fiskalnu prilagodbu tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenoga 2024. donijela mišljenje o nacrtu proračunskog plana Grčke za 2025. Komisija je istog dana na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem je utvrđeno da je Grčka jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([9]), a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: i. inovacije, ii. dekarbonizacija i konkurentnost i iii. sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava

([4]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Provedbena odluka Vijeća od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Grčke (ST 10152/2021).

([7]) Provedbena odluka Vijeća od 7. prosinca 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Grčke (ST 15831/2023).

([8]) Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Grčke (SL C, SL C/2025/661, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/661/oj).

([9]) Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan Akcijski plan za priuštivu energiju i Plan za čistu industriju, kojima se osigurava troškovno učinkovit prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji djeluje kao pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati usporedno s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke Vijeća za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Preporukama za pojedinu zemlju za 2025. obuhvaćeni su svi ključni izazovi ekonomske politike na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila izvješće za Grčku za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Grčke u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Grčke. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi s kojima se Grčka suočava. Ocijenjen je i napredak Grčke u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije za 2030. u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina te smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(11) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Grčku na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011. Glavni zaključci Komisije o ocjeni makroekonomskih slabosti za Grčku za potrebe te uredbe objavljeni su 13. svibnja 2025. ([10]) Komisija je 4. lipnja 2025. zaključila da u Grčkoj postoje makroekonomske neravnoteže. U Grčkoj su osobito prisutne slabosti koje su posljedica velikog državnog i vanjskog duga, neprihodonosnih kredita i nezaposlenosti, koji se i dalje se smanjuju, dok je deficit tekućeg računa platne bilance i dalje velik. Udio državnog duga u BDP-u ponovno se znatno smanjio 2024., ali je unatoč stalnom smanjenju i dalje najviši u EU-u. Očekuje se da će proračunski suficiti i rast BDP-a dovesti do kontinuiranog smanjenja duga. Deficit tekućeg računa platne bilance neznatno se povećao 2024., što je znatno iznad razine prije pandemije, a očekuje se da će ove i sljedeće godine ostati na jednako visokim razinama. Neto međunarodna investicijska pozicija zemlje dodatno se poboljšala 2024., iako je i dalje najnegativnija u EU-u i ne očekuje se da će se znatno poboljšati zbog velikih deficita tekućeg računa platne bilance i slabih učinaka nazivnika. Situacija na tržištu rada i dalje se poboljšava, a stopa nezaposlenosti znatno se smanjila (s vrhunca od 27,8 % u 2013. na 10,1 % u 2024.), ali je i dalje visoka. Razina neprihodonosnih kredita u bilancama banaka dodatno se smanjila 2024., ali je sanacija neprihodonosnih kredita u vlasništvu pružatelja usluga servisiranja kredita i dalje spora, što i dalje opterećuje bilance poduzeća i kućanstava. Grčka je ostvarila znatan napredak u donošenju mjera politike za uklanjanje svojih slabosti. U 2024. poduzete su mjere za poboljšanje naplate poreza i daljnju potporu provedbi preostalih neprihodonosnih kredita. Napredak je postignut i u pravosudnom sektoru. Poduzimanje daljnjih reformi u okviru plana za oporavak i otpornost i izvan njega i dalje je ključno za uklanjanje strukturnih slabosti gospodarstva, a povećanje produktivnosti preduvjet je za poboljšanje dugoročnih izgleda za rast, čime bi se olakšalo uklanjanje neravnoteža.

([10]) SWD(2025) 70 final.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(12) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Grčku: 3,7 % u 2025., 3,6 % u 2026., 3,1 % u 2027. i 3,0 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 6,5 % u 2025., 10,3 % u 2026., 13,7 % u 2027. i 17,1 % u 2028. Grčka je 30. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku ([11]) u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda i provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzeto je u obzir i polugodišnje izvješće Grčke o napretku postignutom u ostvarivanju svojeg plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(13) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore nastojanjima EU-a da se postigne brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu a Europsko vijeće taj je prijedlog pozdravilo 6. ožujka 2025. Na zahtjev Grčke od 29. travnja 2025. Vijeće je 8. srpnja 2025. na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se Grčkoj dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda ([12]).

(14) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat ([13]), saldo opće države u Grčkoj se s deficita od 1,4 % BDP-a u 2023. povećao na suficit od 1,3 % BDP-a u 2024., dok je dug opće države pao sa 163,9 % BDP-a krajem 2023. na 153,6 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od - 0,3 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku za 2025. Grčka procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi - 0,3 %. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([14]), koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je u 2024. kontrakcijski, za 1,5 % BDP-a.

(15) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Grčke očekuje se rast realnog BDP-a od 2,3 % u 2025. i predviđa se da će inflacija mjerena HIPC-om u 2025. iznositi 2,4 %. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 2,3 % u 2025. i za 2,2 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,8 % u 2025. i 2,3 % u 2026.

(16) U godišnjem izvješću o napretku predviđaju se smanjenje suficita opće države na 0,1 % BDP-a u 2025. i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 145,7 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,5 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se suficit opće države od 0,7 % BDP-a za 2025. Smanjenje suficita u 2025. uglavnom je rezultat planiranog smanjenja stope doprinosa za socijalno osiguranje za jedan postotni bod i povećanja plaća u javnom sektoru te novog paketa mjera u vrijednosti od 0,5 % BDP-a najavljenog nakon objave fiskalnog ishoda za 2024., uključujući povrat jedne mjesečne najamnine za najmoprimce i ovisno o dohodovnom pragu, trajne socijalne naknade za ranjive osobe i godišnjeg povećanja nacionalnog proračuna za ulaganja u iznosu od 500 milijuna EUR. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,2 % u 2025. Razlika između salda opće države koji predviđa Komisija i onog koji predviđa Grčka može se pripisati višim doprinosima za socijalno osiguranje i nižim rashodima za plaće, mirovine i socijalne naknade predviđenima u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. To je rezultat uključivanja iznadprosječnog iznosa doprinosa za socijalno osiguranje i neiskorištenih sredstava iz prethodnih godina u ovogodišnju prognozu. Ti su učinci djelomično neutralizirani nižim prihodima od izravnih poreza predviđenima i u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2025. biti ekspanzivan, za 0,8 % BDP-a. Očekuje se da će se krajem 2025. udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 146,6 %. Smanjenje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom odražava rast nominalnog BDP-a i predviđeni proračunski suficit.

([11]) Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([12]) Preporuka Vijeća od 8. srpnja 2025. kojom se Grčkoj dopušta odstupanje od maksimalnih stopa rasta neto rashoda kako ih je utvrdilo Vijeće na temelju Uredbe (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne klauzule o odstupanju) (SL C, C/2025/3965, 20.8.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3965/oj).

([13]) Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

([14]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

(17) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu od 1,7 % BDP-a, u odnosu na 1,0 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Grčke.

(18) Rashodi opće države za obranu u Grčkoj iznosili su 2,7 % BDP-a u 2021., 2,6 % BDP-a u 2022. i 2,2 % BDP-a u 2023. ([15]) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025., predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 2,4 % BDP-a u 2024. i 2025. Grčka procjenjuje da su rashodi za obranu iznosili 2,2 % BDP-a u 2024. i da će iznositi 2,3 % BDP-a u 2025. To znači da nema promjena u odnosu na 2024. Razdoblje aktivacije nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.) Grčkoj omogućuje da ponovno odredi prioritete državnih rashoda ili poveća državne prihode tako da trajno povećani rashodi za obranu ne ugroze fiskalnu održivost u srednjoročnom razdoblju.

(19) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Grčkoj povećati za 4,2 % u 2025. i 3,9 % kumulativno u 2024. i 2025. Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Grčke u 2025. biti iznad preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju ([16]) od 0,2 % BDP-a na godišnjoj razini. Razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno, predviđa se da će kumulativna stopa rasta neto rashoda biti niža od preporučene maksimalne stope rasta.

(20) U godišnje izvješće o napretku nisu uključene proračunske projekcije nakon 2025. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se suficit opće države od 1,4 % BDP-a u 2026. Povećanje suficita u 2026. uglavnom je posljedica slabog rasta tekućih rashoda u usporedbi s rastom prihoda. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 3,1 % u 2026. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2026. biti ekspanzivan, za 0,8 % BDP-a. Komisija predviđa da će se krajem 2026. udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 140,6 %. Smanjenje udjela duga u BDP-u u 2026. uglavnom odražava rast nominalnog BDP-a i proračunske suficite.

Ključni izazovi u području politika

(21) U okviru plana za oporavak i otpornost provedeno je nekoliko važnih mjera za poboljšanje porezne discipline i naplate poreza, kao što je reforma kojom se blagajne povezuju s terminalima na prodajnim mjestima i informatičkim sustavima poreznog tijela u cilju borbe protiv utaje poreza. Međutim ima prostora za daljnje djelovanje, posebno u određenim sektorima u kojima je česta utaja poreza, kao što je sektor goriva. Mjere uključuju dovršetak pravnog okvira za instrument kojim porezno tijelo nadzire lanac vrijednosti sektora goriva, postavljanje uređaja za praćenje na kontejnerska vozila i brodove koji prevoze gorivo te izmjenu pravosudnih kodeksa radi učinkovitije provedbe pravnog okvira. Nadalje, očekuje se da će dovršetak aktualne organizacijske reforme carinske uprave radi centralizacije inspekcija dovesti do brojnijih i bolje usmjerenih provjera na terenu.

(22) U okviru plana za oporavak i otpornost Grčka poduzima korake za dovršetak pravne kodifikacije ključnih područja svojeg poreznog okvira, uključujući oporezivanje dohotka, carine, PDV, poreze na imovinu i naplatu državnog duga. Pojednostavnjen i dosljedan porezni okvir doprinio bi većoj transparentnosti grčkog poreznog sustava i smanjenju troškova usklađivanja za poduzeća. To bi pak smanjilo prepreke ulaganjima, što bi moglo pomoći u smanjenju još uvijek velikog investicijskog jaza. Nakon što se donesu pravne kodifikacije, važno je da pravni okvir ostane stabilan i da poduzeća i pojedinačni porezni obveznici brzo dobiju administrativne smjernice.

(23) Grčka je nastavila poduzimati mjere za modernizaciju svoje javne uprave, ali i dalje ima prostora za povećanje učinkovitosti. Nakon znatne prilagodbe nakon 2010. veličina i trošak javne uprave uglavnom su usklađeni

([15]) Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG). Zbog metodoloških razlika između definicija COFOG-a i NATO-a rashodi koji se temelje na definiciji COFOG-a mogu se razlikovati od izdataka utemeljenih na definiciji NATO-a.

([16]) Od 2026. ti će se iznosi navoditi na kontrolnom računu utvrđenom u članku 22. Uredbe (EU) 2024/1263.

s prosjekom EU-a. Rashodi Grčke za plaće u javnom sektoru ostali su općenito stabilni u 2024., na 10,3 % BDP-a, u skladu s prosjekom EU-a (10,2 % BDP-a). Kako bi se to održalo, ključno je nastaviti primjenjivati jedinstvenu ljestvicu plaća i održati trenutačni broj zaposlenih, uključujući privremeno osoblje. Plan za oporavak i otpornost sadržava mjere za poboljšanje djelotvornosti javne uprave, uključujući okvir višerazinskog upravljanja donesen 2023., kojim bi se trebala poboljšati koordinacija središnjih, regionalnih i lokalnih uprava. Međutim, bolja koordinacija vjerojatno će se ostvariti tek nakon što okvir postane potpuno operativan, posebno nakon što se uspostave upravljačke strukture, informacijski sustavi i pravna kodifikacija, čime će se pojasniti nadležnosti regionalne i lokalne uprave (donošenje se planira 2025.).

(24) Ostvaren je napredak u smanjenju neprihodonosnih kredita, ali i dalje postoje brojni problemi u području pravosuđa. Znatna kašnjenja s kojima se redovito suočavaju stranke pri rješavanju sporova u fazama postupka prije i poslije dražbe u okviru postupka likvidacije daleko su dulja od zakonski propisanih rokova. To odvraća potencijalne kupce od sudjelovanja u dražbama i rezultira visokim postotkom neuspješnih dražbi, čime se narušava cjelokupna učinkovitost okvira za sanaciju duga i smanjuje učinkovita ponuda nekretnina. Kašnjenja također pogoršavaju krizu priuštivosti stanovanja jer su mnoge prazne stambene jedinice uključene u postupke naplate dugova. Nedavno donesene postupovne mjere potrebno je dopuniti daljnjim poboljšanjima kako bi se ubrzalo rješavanje sporova u fazama postupka prije i poslije dražbe, kao što su i. pojednostavnjenja postupaka; ii. mjere za izbjegavanje nerazmjerne koncentracije sporova povezanih s provedbom u velegradskim područjima; i iii. digitalna platforma za postizanje znatnijeg napretka na rješavanju pitanja udaljenih datuma za rasprave.

(25) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Grčke zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. U komunikaciji Komisije naslovljenoj „NextGenerationEU – put do 2026.”, donesenoj 4. lipnja 2025., pojašnjava se primjenjivi vremenski okvir za kraj Mehanizma i državama članicama daju se smjernice za maksimalno pojačanje provedbe do 31. kolovoza 2026., među ostalim o tome kako dodatno pojednostavniti planove za oporavak i otpornost, utvrđuju se ključne opcije koje treba razmotriti pri njihovoj reviziji i naglašava se važnost pažljivog zajedničkog planiranja podnošenja posljednjih zahtjeva za plaćanje 2026. Grčka je već ostvarila napredak u provedbi reformi i ulaganja iz svojeg plana za oporavak i otpornost. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Grčka ubrza provedbu reformi i ulaganja tako što će odgovoriti na relevantne izazove. Posebni izazovi za Grčku su sljedeći: i. dugotrajni sudski postupci za rješavanje pravnih zahtjeva protiv postupaka javne nabave, što bi moglo dovesti do kašnjenja u planiranom datumu dovršetka ulaganja nakon kolovoza 2026.; ii. spor prijenos prava vlasništva; i iii. slaba koordinacija, posebno u pogledu ulaganja i reformi koja su u područjima politika u nadležnosti više ministarstava. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(26) Grčka je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tih programa i maksimalno povećati njihov učinak na terenu. Grčka u okviru svojih programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta, jačajući pritom socijalnu koheziju. Grčka se ujedno i dalje suočava s izazovima u pogledu povećanja regionalne konkurentnosti i socijalne otpornosti, jačanja sigurnosti opskrbe vodom, odgovarajućeg upravljanja kišnicom i otpadnim vodama, poboljšanja dostupnosti i pristupa priuštivom stanovanju, uključujući socijalno stanovanje, te ubrzavanja energetske tranzicije, uključujući putem boljeg skladištenja energije, integracije obnovljivih izvora energije i regionalne međupovezanosti. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća ([17]) Grčka je u okviru preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna

([17]) Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

preispitati svaki program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025. ([18]) rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Ujedno se osigurava fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva kohezijske politike za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, odnosno konkurentnost u područjima strateških tehnologija, obranu, stanovanje, otpornost vodoopskrbe i energetsku tranziciju, zadržavajući pritom fokus na osobama u najranjivijim situacijama kada su posrijedi programi fonda ESF+.

(27) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP koristi sredstva iz 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinositi i programu InvestEU potporom ulaganjima u prioritetna područja. Grčka bi te inicijative mogla optimalno iskoristiti kako bi poduprla razvoj ili proizvodnju ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(28) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Grčka bi djelotvorno trebala odgovoriti na preostale izazove koji se odnose na regulatorno opterećenje, prepreke ulasku na tržišta proizvoda i usluga, rascjepkanost politike istraživanja i dugotrajne sudske postupke, uključujući vrijeme potrebno za dovršetak postupaka javne nabave.

(29) Kako je navedeno u Kompasu konkurentnosti, sve institucije EU-a te nacionalne i lokalne institucije moraju uložiti velike napore u izradu jednostavnijih pravila i ubrzavanje administrativnih postupaka. Komisija je postavila ambiciozne ciljeve za smanjenje administrativnog opterećenja: za najmanje 25 % i najmanje 35 % za MSP-ove. Izradila je i nove alate za postizanje tih ciljeva, što uključuje testiranje otpornosti propisa EU-a na stres i intenzivniji dijalog s dionicima. Kako bi se te ambicije ostvarile, i Grčka treba poduzeti mjere. 80 % poduzetnika smatra da složenost administrativnih postupaka predstavlja problem za poslovanje njihova poduzeća u Grčkoj ([19]). Daljnjim smanjenjem administrativnog i regulatornog opterećenja za poduzeća povećala bi se konkurentnost Grčke. Unatoč znatnom napretku ostvarenom u digitalizaciji javnih usluga kroz reforme i ulaganja u okviru grčkog plana za oporavak i otpornost, Grčka bi imala dodatne koristi od pojednostavnjenja i digitalizacije administrativnih postupaka, posebno za dozvole i licence. To bi zahtijevalo veću odgovornost javne uprave, primjerice određivanjem maksimalnog vremena obrade i djelotvornom provedbom donesenih inicijativa (npr. dozvole za nove projekte u području energije iz obnovljivih izvora) za koje su odgovorne lokalne i regionalne uprave i decentralizirana tijela. Nepotpuno zakonodavstvo o izdavanju okolišnih dozvola i dalje koči ulaganja. Na primjer, Grčka još nije donijela propise o uvjetima za licenciranje projekata u području obnovljivih izvora energije s ograničenim utjecajem na okoliš. Na snagu nije stupila ni uredba o aktiviranju niže ekološke klasifikacije u poslovnim parkovima za većinu vrsta djelatnosti. Pravni okvir za ugovore o koncesiji za infrastrukturu na obali mora (Zakon 2971/2001), posebno za industrijske luke, ne pogoduje ulaganjima. Nadalje, nepotpuno zakonodavstvo i prekomjerno opterećenje u postupku izdavanja dozvola grčkim poduzećima otežavaju zakonito poslovanje na temelju tog okvira.

(30) Preispitivanje i uklanjanje velikih prepreka ulasku na tržište stručnih usluga i prepreka novim sudionicima na tržištu proizvoda prioritet je za Grčku. Kako je vidljivo iz indeksa reguliranja tržišta proizvoda za razdoblje 2023. – 2024., prepreke ulasku i poslovanju u uslužnom sektoru u Grčkoj među najvećima su u EU-u. Neke prepreke osnivanju i radu maloprodajnih trgovina, kao što su postupci izdavanja dozvola, mogu otežati funkcioniranje sektora. Nekoliko stručnih usluga u Grčkoj, uključujući pravne, arhitektonske i inženjerske profesije, podliježu višim regulatornim zahtjevima od prosjeka OECD-a. Na primjer, postoji velik broj rezerviranih djelatnosti za arhitekte i inženjere te velika ograničenja pravnog oblika za odvjetnike. Kad je riječ o mrežama, Grčka je nedavno otvorila pristup, ali uvjeti za cestovni promet i fiksnu elektroničku komunikaciju i dalje su ograničavajući. Grčka ima slabe rezultate i u području olakšavanja trgovine u pogledu provedbenih mjera kojima bi se osiguralo da se učinak novih i postojećih propisa na tržišno natjecanje ocijeni i minimizira te da se osigura da se javnim vlasništvom ne narušava tržišno natjecanje, što sprječava ulazak novih sudionika na tržište proizvoda.

([18]) Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja – COM (2025) 123 final.

([19]) *„Businesses" attitudes towards corruption in the EU* (Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u), izvješće Flash Eurobarometra (travanj 2024.).

(31) Politika istraživanja i financiranje istraživanja u Grčkoj već su dugo podijeljeni među nekoliko ministarstava, Grčkom zakladom za istraživanje i inovacije te regionalnim tijelima nadležnima za istraživanje i inovacije. Uz česte promjene, i koordinacija među tim tijelima bila je slaba. Pristup financiranju za istraživačke aktivnosti otežan je pretjeranim administrativnim zahtjevima, sporim postupcima evaluacije i percipiranim velikim birokratskim opterećenjem. Kad je riječ o pristupu financiranju, udio poduzetničkog kapitala u Grčkoj u BDP-u niži je od prosjeka EU-a. Inicijative pod pokroviteljstvom države donekle su uspješno mobilizirale ulaganja za *start-up* poduzeća, a plan za oporavak i otpornost upotrebljava se za financiranje programa za rast poduzeća. Unatoč tim mjerama Grčka bi imala koristi od dodatnih sredstava i strategije za istraživanje i inovacije koja će se provesti nakon plana za oporavak i otpornost kako bi se poboljšalo financiranje inovacija i podržao ekosustav istraživanja i inovacija.

(32) Grčka je ostvarila napredak u poboljšanju djelotvornosti i učinkovitosti pravosudnog sustava, primjerice revizijom pravosudne mreže u građanskom, kaznenom i upravnom pravosuđu te digitalizacijom pravosudnih postupaka. Međutim, trajanje postupaka pred građanskim, kaznenim i upravnim sudovima i dalje je među najduljima u EU-u i uzrokuje velike zaostatke, što otežava gospodarski razvoj, osnivanje poduzeća i ulaganja. Taj je problem najozbiljniji u području ostvarivanja ugovornih i imovinskih prava, brzine rješavanja sporova, učinkovitog dovršetka provedbenih mjera i postupaka javne nabave. Daljnji napori usmjereni su na pojednostavnjenje građanskih i trgovačkih postupaka uvođenjem postupovnih poboljšanja u prvostupanjskom i žalbenom postupku te u kontekstu izvršenja; donošenje zakonodavstva za aktivno poticanje i proširenje upotrebe alternativnih mehanizama za rješavanje sporova kako bi se dodatno revidirao pravni okvir o organizaciji sudova i statusu sudaca te kako bi se nastavio smanjivati broj neriješenih predmeta, što utječe na donošenje odluka u predmetima javne nabave.

(33) Unatoč sve većem udjelu energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj proizvodnji električne energije, Grčka i dalje uvelike ovisi o fosilnim gorivima. Veleprodajne cijene električne energije su nestabilne te su i dalje više od prosjeka EU-a, djelomično zbog visokog stupnja ovisnosti o prirodnom plinu za proizvodnju električne energije. Poglavlje o planu REPowerEU u grčkom planu za oporavak i otpornost sadržava nekoliko reformi i ulaganja, uključujući povećanje skladišnih kapaciteta, za koje se očekuje da će ubrzati dekarbonizaciju. Međutim, potrebne su daljnje mjere za smanjenje ovisnosti Grčke o fosilnim gorivima, primjerice prilagodbom regulatornog okvira kako bi se pružateljima usluga baterijskog skladištenja energije omogućilo potpuno sudjelovanje na veleprodajnim tržištima energije. Grčka znatno subvencionira fosilna goriva i nije planirano postupno ukidanje subvencija do 2030. Konkretno, subvencije za fosilna goriva kojima se ciljano ne suzbija energetsko siromaštvo ni istinski problemi energetske sigurnosti ometaju proces elektrifikacije i nisu ključne za industrijsku konkurentnost, stoga bi se mogle smatrati prioritetom za postupno ukidanje. U Grčkoj su subvencije za fosilna goriva, kao što su industrijska upotreba ugljena i koksa, ekonomski neučinkovite i nastavljaju ovisnost o fosilnim gorivima. Tijekom postupnog ukidanja tih subvencija Grčka bi imala koristi od uvođenja poticaja za dekarbonizaciju industrije i klimatski prihvatljivija rješenja u prometnom sektoru. Elektroenergetske mreže u Grčkoj suočavaju se s ograničenjima kapaciteta jer se kombinaciji izvora energije dodaje više energije iz obnovljivih izvora. Grčka može proširiti svoj prekogranični prijenosni kapacitet kako bi se bolje povezala s unutarnjim energetskim tržištem. Međutim, dugotrajni postupci izdavanja dozvola za mrežnu infrastrukturu i dalje su znatno usko grlo. Grčka bi također mogla pojačati suradnju sa susjednim zemljama kako bi optimizirala iskorištavanje postojećih kapaciteta za trgovanje električnom energijom. Mogla bi se poboljšati i kvaliteta distribucijskih mreža jer su tehnički i netehnički gubici električne energije u mreži znatno iznad prosjeka EU-a.

(34) Grčka ima jedan od najstarijih voznih parkova u EU-u, zbog čega je prometni sektor jedan od glavnih izvora emisija CO_2 u Grčkoj. Grčki plan za oporavak i otpornost sadržava nekoliko ulaganja u promicanje elektromobilnosti, uključujući zamjenu starih autobusa za javni prijevoz u Ateni i Solunu električnim autobusima. Međutim za druge mjere (npr. zamjena starih taksija električnim taksijima) nema dovoljno tržišnog interesa, a pravila za povlačenje zastarjelih profesionalnih vozila ne provode se ispravno. Grčka bi imala koristi od izrade sveobuhvatne strategije, uključujući plan ulaganja i reforme, za promicanje zelene i digitalne tranzicije prometnog sektora. Strategija bi obuhvatila prelazak na čišće vrste prijevoza, uključujući veću upotrebu električnih prijevoznih sredstava, i poboljšanje javnog prijevoza da postane pristupačniji osobama s invaliditetom, povećanje kapaciteta gradskog javnog prijevoza i širenje integriranog izdavanja karata na internetu za međuregionalne usluge autobusnog prijevoza.

(35) Grčka intenzivno radi na ulaganju u željezničku infrastrukturu i sigurnost. Akcijskim planom za sigurnost željeznica i glavnim planom za uvođenje Europskog sustava za upravljanje željezničkim prometom (ERTMS) utvrđeni su koraci za modernizaciju grčkog željezničkog sustava. Grčki plan za oporavak i otpornost sadržava reformu kojom se upravitelju željezničke infrastrukture u toj zemlji omogućuje da učinkovito upravlja modernom željezničkom

mrežom i dovrši ulaganja u ključne sigurnosne sustave i infrastrukture. Grčka bi mogla imati koristi od mjera kojima bi se novom upravitelju željezničke infrastrukture osigurala dostatna i stabilna sredstva, sklopio sveobuhvatan ugovor o uspješnosti i ubrzalo uvođenje ERTMS-a u željezničku mrežu radi povećanja interoperabilnosti, učinkovitosti i sigurnosti.

(36) Grčka je posebno osjetljiva na klimatske promjene i s njima povezane ekstremne vremenske uvjete, kao što su velike suše, poplave, šumski požari i toplinski valovi. Zbog sve veće učestalosti i ozbiljnosti tih događaja potrebna je skupa obnova i rekonstrukcija pogođene infrastrukture. Bilo bi korisno da Grčka, koja trenutačno ima jednu od najvećih razlika u ukupnoj pokrivenosti osiguranjem za prirodne katastrofe u EU-u, nastavi ulagati napore u strukturirani pristup financiranju rizika od katastrofa i smanji razlike u pokrivenosti privatnim osiguranjem za prirodne katastrofe, nadovezujući se na nedavno provedene mjere. S obzirom na pojačane suše, vodni resursi Grčke sve su oskudniji i zagađeniji, što će ozbiljno utjecati na okoliš, gospodarstvo i zdravlje ljudi. Poljoprivredni sektor glavni je potrošač vodnih resursa. I dalje postoje znatni problemi s pročišćavanjem komunalnih otpadnih voda jer lokalni pružatelji vodnih usluga kojima upravljaju male općine nemaju ni financijska sredstva ni administrativne i upravljačke kapacitete za primjenu optimalnih rješenja za upravljanje vodama na temelju načela „potrošač i onečišćivač plaćaju”. Stoga bi Grčka imala koristi od izrade plana za otpornost kritične infrastrukture na klimatske promjene, uključujući opskrbu vodom i upravljanje potražnjom. Konkretno, kad je riječ o upravljanju vodama, to bi uključivalo poboljšanje održivosti operacija i ulaganja u području vodoopskrbe i odvodnje poticanjem institucionalne reforme usmjerene na poboljšanje kapaciteta i odgovornosti općinskih poduzeća za vodoopskrbu i odvodnju.

(37) Ukupni rezultati Grčke u pogledu zaposlenosti posljednjih su godina bili dobri, čime se smanjila razlika u odnosu na prosjek EU-a. Međutim, sudjelovanje žena na tržištu rada i dalje je vrlo nisko, što dovodi do rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti koja je znatno iznad prosjeka EU-a (18,8 postotnih bodova u Grčkoj u usporedbi s 10,0 postotnih bodova u EU-u 2024.). Grčka ima i znatan udio mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (14,2 %), a ranjive skupine kao što su osobe s invaliditetom, državljani trećih zemalja ili Romi suočavaju se s poteškoćama u pristupu tržištu rada. Poticanjem fleksibilnih radnih uvjeta, povećanjem usluga skrbi o djeci i poboljšanjem pokrivenosti dugotrajnom skrbi mogu se postaviti temelji za veću stopu zaposlenih, posebno mladih, žena i ranjivih skupina. Iako se uspostavljaju strateški okviri i neke su mjere u tijeku, velik udio stanovništva i dalje je izložen riziku od siromaštva, a učinkovitost socijalnih transfera ispod je prosjeka EU-a te se posljednjih godina znatno pogoršala. Nezadovoljene potrebe za zdravstvenom skrbi, niska razina pružanja dugotrajne skrbi, visoki troškovi stanovanja i stope oskudice naglašavaju potrebu za čvrstim sustavom socijalne zaštite i daljnjim mjerama politike. Dostupnost socijalnih i osnovnih usluga i dalje je ograničena i nerazmjerno utječe na marginalizirane i udaljene zajednice.

(38) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Grčka se suočava s dodatnim izazovima koji se odnose na obrazovanje. Sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju od treće godine do dobi za početak obveznog osnovnoškolskog obrazovanja i dalje je posebno nisko. Grčka je 2019. (posljednji podaci Unesco-a, OECD-a i Eurostata za Grčku) bila zadnja država članica EU-a u pogledu stope upisa, a nedostatak novijih podataka otežava praćenje napretka. Najnoviji statistički podaci EU-a o dohotku i životnim uvjetima pokazuju bolje rezultate. Stope sudjelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju niže su za djecu mlađu od tri godine. U 2024. 28,8 % grčke djece mlađe od tri godine sudjelovalo je u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (39,3 % u EU-u). Grčka se poziva da poveća stopu sudjelovanja djece mlađe od tri godine kako bi ispunila revidirani cilj iz Barcelone od 42,8 % do 2030. Stopa je posebno niska za djecu izloženu riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Utvrđeno je da bolji pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju povezan s ranim razvojem vještina ima konkretne i dugotrajne koristi, posebno za djecu u nepovoljnom položaju, te doprinosi znatnim poboljšanjima obrazovnih ishoda i razvoju vještina kasnije u životu.

(39) Prema najnovijem OECD-ovu Programu za međunarodnu procjenu učenika iz 2022. visok udio učenika u Grčkoj u dobi od 15 godina nije ostvario minimalnu razinu znanja u osnovnim vještinama. Stope slabijih obrazovnih rezultata među najvišima su u EU-u i od 2018. porasle su u svim socioekonomskim razredima, što upućuje na strukturne izazove u kvaliteti i pravednosti obrazovnog sustava. Istodobno, malen udio učenika koji postižu odlične rezultate u osnovnim vještinama i kreativnom razmišljanju mogao bi dovesti do ograničene baze inovativnih talenata u toj zemlji i utjecati na njezinu konkurentnost. Vrlo niska razina osnovnih i digitalnih vještina među mladima ograničava izglede za razvoj viših vještina te prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage. Stopa sudjelovanja odraslih u osposobljavanju od 16,6 % znatno je niža od prosjeka EU-a i znatno zaostaje za ciljem Grčke od 40 % do 2030. S obzirom na ograničenu učinkovitost postojećih mehanizama za predviđanje potrebnih vještina i unatoč

nedavnoj uspostavi alata za praćenje vještina u obliku pilot-projekta, neusklađenost ponude i potražnje vještina i dalje postoji. Loši rezultati sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja potkopavaju nastojanja da se premosti veliki jaz između potražnje za vještinama na tržištu rada i vještina koje promiču sustavi obrazovanja i osposobljavanja. Ti izazovi koji ugrožavaju obrazovne ishode u Grčkoj mogu se povezati s ograničenim financiranjem obrazovnih politika, ograničenim stupnjem autonomije škola, poteškoćama u provedbi metoda poučavanja koje se temelje na kompetencijama i nedostatkom sustavne kulture evaluacije unatoč uvođenju sustava evaluacije u razdoblju 2022. – 2023. Nastavnici i dalje imaju ograničene izglede za razvoj karijere, što je jedan od čimbenika koji potencijalno ograničava kvalitetu obrazovanja. Odgovori na te izazove doprinijeli bi i podupiranju uzlazne socijalne konvergencije, u skladu s drugom fazom analize socijalne konvergencije u skladu s okvirom za socijalnu konvergenciju, koju su provele službe Komisije ([20]).

(40) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2025. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanje, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o ekonomskoj politici europodručja 2025. Kad je riječ o Grčkoj, preporuke br. 2, 3 i 4 doprinose se provedbi prve preporuke za europodručje o konkurentnosti, preporuke br. 4 i 5 doprinose provedbi druge preporuke za europodručje o otpornosti, a preporuka br. 1 pomaže u provedbi treće preporuke za europodručje o makroekonomskoj i financijskoj stabilnosti utvrđene u Preporuci za 2025.

(41) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i njezine zaključke o postojanju neravnoteža, preporuke na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama br. 1, 2, 3 i 5. Politikama iz preporuke br. 1 doprinosi se uklanjanju slabosti povezanih s dugom opće države, vanjskim položajem i neprihodonosnim kreditima. Politikama iz preporuka br. 2, 3 i 5 podupiru se zapošljavanje, konkurentnost i potencijalni rast BDP-a, što doprinosi i uklanjanju slabosti povezanih s državnim dugom i vanjskim položajem. Preporukama br. 1, 2, 3 i 5 doprinosi se uklanjanju neravnoteža i provedbi preporuke o ekonomskoj politici europodručja, u skladu s uvodnom izjavom 40.,

PREPORUČUJE da Grčka u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i sigurnost i povećati pripravnost, osiguravajući pritom održivost duga u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. i pritom iskoristiti mogućnost povećanja rashoda za obranu na temelju nacionalne klauzule o odstupanju. Nastaviti raditi na poboljšanju porezne discipline, uključujući daljnjom centralizacijom i digitalizacijom carinskih i poreznih inspekcija te poboljšati predvidljivost poreznog sustava. Dodatno poboljšati djelotvornost i učinkovitost javne uprave potpunom provedbom okvira višerazinskog upravljanja. Nastaviti s kontinuiranim smanjenjem razine neprihodonosnih kredita koje drže banke i pružatelji usluge servisiranja kredita ubrzavanjem sudskih postupaka povezanih s likvidacijom.

2. Imajući u vidu odgovarajuće rokove za pravodoban dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, hitno ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+, KF) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude program InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, radi povećanja konkurentnosti.

3. Pojednostavniti propise, poboljšati regulatorne alate i smanjiti administrativno opterećenje za poduzeća pojednostavnjenjem i digitalizacijom administrativnih postupaka, dovršetkom regulatornih okvira za izdavanje okolišnih dozvola i izdavanjem ugovora o koncesiji na obali mora. Preispitati i ukloniti velike prepreke ulasku na tržište stručnih usluga i prepreke novim sudionicima na tržištima proizvoda. Poboljšati upravljanje nacionalnim sustavom istraživanja, razvoja i inovacija smanjenjem fragmentacije upravljanja istraživačkom politikom i izvora financiranja te olakšavanjem pristupa financiranju za *start-up* i *scale-up* poduzeća, uključujući razvoj lokalnih tržišta privatnog vlasničkog i poduzetničkog kapitala uz pomoć inicijativa koje financira država kako bi se mobilizirala ulaganja. Pojednostavniti sudske postupke i skratiti njihovo trajanje ubrzavanjem građanskih postupaka, donošenjem kodeksa o mehanizmima alternativnog rješavanja sporova, daljnjom revizijom kodeksa sudaca i nastavkom napora na ubrzavanju sudskog rješavanja sporova povezanih s javnom nabavom.

([20]) SWD(2025)95 – Druga faza analize socijalne konvergencije po zemljama u skladu s okvirom za socijalnu konvergenciju (SCF), 2025.

4. Razviti nefosilna rješenja za fleksibilnost, uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje, koja će doprinijeti povećanju priuštivosti električne energije; ponovno kalibrirati poreze na energiju kako bi se potaknula elektrifikacija; poduzeti konkretne korake za postupno ukidanje subvencija za fosilna goriva, posebno u industrijskom sektoru; te povećati kapacitete elektroenergetskih mreža pojednostavnjenjem postupka licenciranja za nove prijenosne mreže i poboljšanjem kvalitete distribucijske mreže kako bi se smanjili tehnički i netehnički gubici. Ubrzati dekarbonizaciju prometnog sektora u okviru sveobuhvatne strategije s reformama i ulaganjima u prelazak na električnu mobilnost, nadogradnju gradskog i međuregionalnog javnog prijevoza te poboljšanje željezničke infrastrukture i poslovanja, među ostalim provedbom potrebnih kratkoročnih organizacijskih reformi i ubrzanim uvođenjem Europskog sustava za upravljanje željezničkim prometom na željezničkoj mreži kako bi se poboljšala interoperabilnost, učinkovitost i sigurnost. Izraditi plan za otpornost ključne infrastrukture na klimatske promjene, uključujući vodoopskrbu; reformirati institucionalni okvir kako bi se poboljšali kapaciteti i odgovornost lokalnih pružatelja vodnih usluga; i poduzeti korake za povećanje pokrića privatnim osiguranjem za štete povezane s elementarnim nepogodama.

5. Povećati stopu žena i osoba iz ranjivih skupina koje rade ili traže posao te pomoći većem broju mladih da pronađu posao promicanjem fleksibilnijih radnih uvjeta, širenjem formalnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te dugotrajne skrbi, jačanjem aktivnih politika tržišta rada i rješavanjem problema neusklađenosti ponude i potražnje vještina. Poboljšati obrazovne ishode poboljšanjem kontinuiranog stručnog usavršavanja nastavnika usmjerenog na pristupe koji se temelje na kompetencijama i usklađivanjem ocjenjivanja učenika s tim pristupima, povećanjem autonomije škola i proširenjem evaluacije nastavnika. Riješiti problem siromaštva i socijalne isključenosti daljnjim povećanjem djelotvornosti i učinkovitosti sustava socijalne zaštite.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. srpnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednica

S. LOSE